

Registratienummer:
3137283

Datum
23 juni 2023

Aan
Provinciale Staten

Afdeling
PS

Van
Team Economie

Doorkiesnummer

Betreft
Financieringsstromen Horizon

Afschrift

Opmerkingen

1) Aanleiding

Tijdens de beeldvormende sessie over de Economische Visie 2030 en het Economisch Programma 2023-2028 in de Statencommissie EMS van 14 juni 2023 is ambtelijk toegezegd dat Provinciale Staten (hierna: PS), ter voorbereiding op de oordeelsvormende sessie op 12 juli a.s., geïnformeerd worden over de financieringsstromen van de regionale ontwikkelingsmaatschappij (hierna: ROM) Horizon. Deze memo geeft invulling aan deze toezegging.

2) Inleiding

Nederland heeft een landsdekkend ROM netwerk. In alle regio's in Nederland is een ROM actief. Nederland telt in totaal negen ROM's. Horizon is de ROM voor het gebied Flevoland.

Elke ROM opereert hetzelfde en heeft drie kerntaken:

1. Innovatie¹
2. Internationalisering²
3. Investeren³

Taken 1 en 2 vormen wat in ROM-land de "ontwikkeltak" van de ROM wordt genoemd. Taak 3 vormt de "capitaltak". Dit is relevant omdat de financiering van beide takken anders is.

De ROM's in Nederland worden allemaal publiek gefinancierd, hoofdzakelijk door de provincies en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) in een verhouding van ongeveer 80:20. Daarnaast ontvangen ROM's soms financiering van gemeenten en/of universiteiten uit hun werkgebied of uit nationale en/of Europese fondsen. Deze laatste geldstromen zijn, variërend per ROM, over het algemeen erg klein. In dit document worden deze laatste geldstromen onder de noemer "derden" besproken.

¹ Innovatieactiviteiten bij ROM's bestaan vooral uit business development activiteiten zoals bedrijven ondersteunen bij opwerken business case, netwerkvorming, innovatieadvies, ontwikkelen van clusters en ecosystemen en verbinden met onderwijs en onderzoeksinstituten.

² Internationaliseringactiviteiten bestaan uit: 1) internationale acquisitie van bedrijven, 2) bedrijven ondersteunen bij export- en handelsbevordering en 3) relaties bouwen met internationale bedrijven die al in Flevoland gevestigd zijn (investor relations)

³ Investeringsactiviteiten bestaan vooral uit het uitvoeren en beheren van fondsen voor het MKB.

Financiering Ontwikkeltak

Het grootste deel van de financiering van de ontwikkeltak van de ROM's bestaat uit overheidssubsidies. Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden tussen structurele jaarlijkse financiering én incidentele (meerjarige) project/programmafinanciering.

- **Structurele financiering**

Zowel van de provincies als van het rijk (EZK) ontvangt elke ROM in Nederland een jaarlijkse subsidiebijdrage voor de exploitatiekosten van de ROM. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) schrijft voor dat overheden alleen activiteiten mogen subsidiëren. Dat betekent dat er voor de structurele middelen jaarlijks een beschikking wordt afgegeven door de provincie. Hierin worden afspraken gemaakt over de uit te voeren activiteiten en de daaraan gekoppelde resultaten. Van EZK krijgt de ROM een aparte beschikking.

Voor de jaarlijkse subsidie van de provincie Flevoland aan Horizon geldt de Algemene Subsidieverordening Flevoland als grondslag. De jaarlijkse subsidieaanvraag wordt verder getoetst aan het vigerend beleid en de door de aandeelhouder vastgestelde strategische doelen voor Horizon (Meerjarenstrategie Horizon en Strategisch Meerjarenplan 2023 – 2027 Horizon).

- **Incidentele project/programmafinanciering**

Om uitvoering te kunnen geven aan vastgesteld beleid worden ook projecten- en/of programmafinancieringen aan Horizon verstrekt. Denk hierbij aan projecten en programma's op het gebied van Landbouw Meerdere Smaken, Circulaire Economie en Energie in Balans. Daarnaast worden ook subsidies verstrekt voor de uitvoering van de voucherregeling en de MIT regeling.

Deze gelden worden ingezet om kennis, expertise en capaciteit op te bouwen bij Horizon. De provincie Flevoland financiert deze projecten/programma's nu met tijdelijke gelden, die bijvoorbeeld beschikbaar komen vanuit een coalitieakkoord of een door PS vastgesteld uitvoeringsprogramma. Deze middelen zijn niet structureel in de begroting opgenomen en lopen meestal na een aantal jaren af.

Als een project/programma over meerdere jaren bewezen heeft van waarde te zijn, wordt gekeken of de activiteiten structureel ingebed moeten worden. Dan verandert ook de aard van de financiering. Het uitgangspunt hierbij is dat structurele activiteiten gedekt dienen te worden door structurele middelen (lees: de jaarlijkse basissubsidie Horizon).

Tenslotte, de incidentele middelen van Horizon zijn niet alleen afkomstig van de provincie Flevoland. Een ROM mag ook financiering van derden (bijv. gemeenten) aantrekken. Over de financiering van derden heeft de provincie slechts beperkte informatie (zie onderstaand overzicht).

Financiering Capitaltak

De capitaltak van de ROM voert het beheer over fondsen waarvan de uitvoer bij de ROM is belegd. De capitaltak van de ROM beheert verschillende fondsen. Dit doen ze in opdracht. Het fonds geeft aan de ROM de opdracht om uitvoering te geven aan het beheer. Een fonds is namelijk niet alleen een 'grote hoeveelheid geld', het is ook een vennootschap.

Horizon beheert de volgende fondsen:

- de Aanjager (provincie geen aandeelhouder)
- Technofonds (provincie geen aandeelhouder)
- MKB fonds (provincie geen aandeelhouder)
- TMI Proof of Concept fonds (provincie 100% aandeelhouder)
- Groeifonds Flevoland (provincie 50% aandeelhouder)

Per fonds is aangegeven of de provincie aandeelhouder is. Alleen in die fondsen waar de provincie aandeelhouder is, heeft de provincie bevoegdheden (vastgelegd in de statuten) en beschikt zij ook over bepaalde informatie.

Voor de uitvoering van de fondsen ontvangt de ROM een management- en beheervergoeding vanuit de fondsen. Dit levert een **structurele financiering van de Capitaltak** op. Per fonds wordt de vergoeding vooraf met de ROM afgesproken en vastgelegd in een management- en beheerovereenkomst tussen het fonds-vennootschap en Horizon. Dit zijn dus geen overeenkomsten tussen de provincies/Rijk en Horizon, maar zijn privaatrechtelijke overeenkomsten tussen twee vennootschappen. Er is dan ook geen sprake van een directe financiering door de provincie aan de ROM voor de lasten van haar Capitaltak.

De management- en beheervergoeding wordt betaald uit de middelen van het fonds. Deze middelen zijn in het geval van het TMI POC fonds en Groeifonds Flevoland (mede) door de provincie beschikbaar gesteld. De vergoeding kan per fonds verschillen en ook de berekeningsmethodiek voor de vergoeding kan per fonds verschillen waardoor ook de vergoedingen per jaar kunnen variëren.

3) Financieringsstromen Horizon

In Tabel 1 treft u de financieringsstromen van Horizon aan voor het jaar 2023.

Zoals in de Inleiding uitgelegd wordt er onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele geldstromen. De financieringsstromen van Horizon bestaan uit:

- Structurele middelen opgesplitst in:
 - middelen direct afkomstig van de provincie Flevoland.
 - middelen direct afkomstig van EZK.
 - beheervergoedingen direct afkomstig van de fondsen.
- Incidentele middelen opgesplitst in:
 - middelen direct afkomstig van de provincie Flevoland.
 - middelen van derden. M.b.t. deze middelen heeft de provincie niet meer informatie dan in onderstaande tabel aangegeven.

Deze zijn in Tabel 1 met rode balkje aangegeven. Daarbij is voor zover de informatie beschikbaar is, een opsplitsing per project/programma/fonds gegeven.

Activiteiten	Opbrengsten 2023		Looptijd financiering	Toelichting
	Ontwikkeltak	Capitalkak		
Structurele opbrengsten	€2.110.173			
Prov Flevoland	€1.587.173		Structureel	
MinEZK	€523.000		Structureel	
- Economic Board Flevoland				
- Internationale Acquisitie				
- ROM netwerk				
- Uitvoer Voucherregeling				
- Impact reporting ROM's				
- Investor Relations deel prov.				
- Communicatie				
- Business Dev. HTSM				
- Business Dev. Circulair Groen				
- Business Dev. Cleantech				
- Investor Relations deel EZK				
Beheervergoeding fondsen		€1.390.881		
- Groeifonds Flevoland		€388.800	Structureel	Voor de looptijd van het fonds, jaarlijkse variatie mogelijk.
- TMI POC Fonds		€432.000	Structureel	Voor de looptijd van het fonds
- Andere fondsen		€570.081		
Incidentele opbrengsten	€2.015.763			
Provincie Flevoland:	Totaal: €1.616.000			
- Export- en handelsbevordering	€250.000		Eind 2023	Structurele kerntaak van ROM. Bewezen activiteit, loopt al 4 jaar.
- Landbouw Meerdere Smaken	€240.000		Eind 2023	Programma loopt al 4 jaar. Bewezen activiteit, past bij beleid provincie.
- Circulair economie Grijs	€240.000		Eind 2023	Programma loopt al 4 jaar. Bewezen activiteit, past bij beleid provincie.
- Uitvoering MIT subsidiereg.	€90.000		Eind 2023	Afhankelijk van looptijd MIT. Financiering in toekomst uit middelen MIT.
- Groeibuzz	€186.000		Eind 2023	Programma loopt al 4 jaar. Financiering voor o.a. jaarlijkse Groei-event Flevoland.
- Energie in Balans	€225.600		Eind 2023	Programma loopt 1.5 jaar. Sluit goed aan bij beleid en nadrukkelijk benoemd in coalitieakkoord.
- MKB accountmanagement	€384.400		Eind 2023	Programma loopt al 4 jaar. Bewezen activiteit. Sluit goed aan bij beleid, betreft brede MKB ondersteuning.
Derden:	Totaal: €399.763			
- REACT EU Smart Shipping	€45.000			
- TRP	€44.000			
- European Digital Innovation Hub	€30.000			
- Inzet Nationale Groeifonds voorstellen	€114.200			
- European Enterprise Network	€166.563			
Totale opbrengsten	€4.125.936	€1.390.881		

Tabel 1. Financieringsstromen Horizon 2023

Toelichting **structurele middelen Ontwikkeltak** Horizon

De structurele financiële middelen (exploitatiesubsidies) van de provincie Flevoland en EZK worden beschikt op het activiteitsniveau zoals in Tabel 1 aangegeven. Dit betekent dat de provinciale middelen aan deze activiteiten mogen worden besteed binnen de voorwaarden zoals opgenomen in beschikking én voorgeschreven door de Algemene Subsidieverordening Flevoland. Van EZK ontvangt Horizon een aparte beschikking.

Wat de activiteiten inhouden en welke resultaten daar tegenover staan wordt nader beschreven in het Jaarplan 2023 van Horizon.⁴

Toelichting **incidentele middelen Ontwikkeltak** Horizon

Zoals toegelicht, is een uitgangspunt bij incidentele opdrachten/programma's dat bij bewezen waarde en structurele voortzetting van die activiteiten ook sprake zou moeten zijn van structurele financiering. Alle incidentele projecten/programma's in Tabel 1 die gefinancierd worden door de provincie Flevoland lopen al meerdere jaren en de financieringen daarvan lopen allemaal eind 2023 af. Per incidenteel project/programma is in Tabel 1 een korte toelichting gegeven. Hieruit blijkt dat de meeste programma's zich hebben bewezen.

Toelichting **structurele middelen Capitalk**

Horizon ontvangt jaarlijks een management- en beheervergoeding van de fondsen. Dit zijn structurele middelen voor Horizon voor de duur van het fonds. Vanwege de berekensystematiek kan de vergoeding per jaar variëren. Aangezien de provincie aandeelhouder is van het Groeifonds Flevoland en het TMI POC Fonds, zijn deze kosten specifiek uitgesplitst in Tabel 1. De provincie stelt als aandeelhouder van deze twee fondsen de vergoedingssystematieken vast.

De provincie is geen aandeelhouder van de andere fondsen, vandaar dat deze financieringsstromen niet verder uitgesplitst zijn. We willen benadrukken dat er geen sprake is van directe financieringsstromen vanuit de provincie aan Horizon voor uitvoering van de fondsen.

Voor wat betreft de financiering van de fondsen, verwijzen we u naar de beantwoording van de statenvragen van de fractie van JA21 van 01-02-2023 getiteld "Beantwoording schriftelijke vragen – JA21 - Kosten en opbrengsten Horizon".

Incidenteel versus structureel

In het kader van het Nieuw Economisch Beleid (hierna: NEB) traject wordt voor een aantal projecten/programma's die in de jaren 2019 - 2023 met incidentele provinciale middelen zijn gefinancierd, gevraagd om daar structurele middelen voor Horizon voor beschikbaar te stellen. Het betreft de projecten Landbouw Meerdere Smaken, Circulaire Economie Grijs, Export- en Handelsbevordering, MKB accountmanagement en Energie in Balans.

Dit zijn projecten die hun waarde bewezen hebben en/of waar de provincie vanuit vastgesteld beleid en/of het coalitieakkoord de komende jaren ook op in wil (blijven) zetten. Voor al deze incidentele projecten/programma's loopt de financiering eind 2023 af en is nog niet voorzien in de vervolfinanciering. Het betreft dus geen financiering van nieuwe activiteiten bij Horizon, maar voortzetting van projecten/programma's die gedurende jaren zorgvuldig zijn opgebouwd met incidenteel geld en die vanuit provinciale doelstellingen een structureel karakter hebben.

⁴ Het Jaarplan 2023 van Horizon is met PS gedeeld in het kader van de Beeldvormende sessie over Horizon op 30 november 2022 en te vinden via: <https://www.horizonflevoland.nl/downloads>.

Binnen deze projecten is door Horizon kennis en expertise opgebouwd en zijn voor Flevoland belangrijke initiatieven opgezet en verder ontwikkeld, zoals:

- LMS: ondersteunen van 8 proeftuinen zoals Akker van de Toekomst, Robuuste rassen en Agroforestry.
- Circulaire Economie: o.a. via Reshap the Future bedrijven in de brede zin van het woord helpen bij het ontwikkelen van circulaire business cases via een ontwikkelde gestructureerde methode en opschaling van dit concept naar ecosysteemontwikkeling waarin de triple helix samenwerking wordt vormgegeven.
- MKB accountmanagement: eerste lijns ondersteuning van het brede MKB op allerlei zaken zoals financieringsbehoeften/fondsen/subsidies, business case advisering, groeivraagstukken, opleidingen, etc. Jaarlijks biedt dit programma hulp aan >800 ondernemers.
- Energie in Balans: o.a. ontwikkeling groene waterstof economie met 48 bedrijven/partijen, het zoeken naar slimme energieoplossingen (opslag, opwek, distributie) voor bedrijven/ontwikkelen energiehubs en batterijtechnologie/oplossingen.
- Handels- en exportbevordering: in dit programma zijn de afgelopen jaren 180+ bedrijven geholpen om hun mogelijkheden op de buitenlandse afzetmarkten te verkennen. Daarnaast zijn er 24 bedrijven die dankzij dit programma hun producten en/of diensten in buitenland aanbieden.

De in het NEB gevraagde €600.000/jaar structurele middelen voor Horizon worden toegevoegd aan de basisbeschikking en ingezet om de opgebouwde kennis en expertise op deze thema's binnen Horizon te borgen. Op deze manier kunnen deze projecten/programma's op een gewenst basisambitieniveau voortgezet worden. Indien deze middelen niet beschikbaar komen vanuit het NEB, kunnen deze activiteiten niet worden voortgezet en gaat de opgebouwde kennis en expertise bij Horizon verloren.

Begroting Horizon 2023

In Tabel 2 treft u de begroting Horizon aan voor 2023 zoals gepresenteerd in het Jaarplan 2023:

- Financiering Ontwikkeltak Horizon bestaat uit:
 - Structurele jaarlijkse financieringen: de "Exploitatie Provincie" en de "Exploitatie EZK".
 - Incidentele financieringen (meerjarige project/programmafinanciering): de kolom "Projecten".
 - Totale baten/opbrengsten: €4.125.936
- Financiering Capitaltak van Horizon:
 - Betreft de kolom "Capital"
 - Totale baten/opbrengsten: €1.390.881

Met deze tabel krijgt u inzicht in hoe de kosten van Horizon begroot zijn over de verschillende lastenposten. Personeelskosten is verreweg de grootste kostenpost voor Horizon.

Begroting 2023 Horizon Flevoland B.V.						
In euro	Totaal	Exploitatie Provincie	Exploitatie EZK	Capital	Projecten	
Baten	5.517	1.972	523	1.391	1.631	
Directe project- en activiteitenkosten	1.307	408	40	381	478	
Subtotaal	4.210	1.564	483	1.010	1.154	
Lasten						Indirect
Personeelskosten	3.586	1.047	319	701	749	769
Kosten huisvesting	93	28	8	19	21	17
Kantoorkosten	200	59	18	41	46	36
Autokosten	37	6	1	20	1	10
Verkoopkosten	82	24	7	17	19	15
Algemene kosten	153	45	14	31	35	28
Afschrijvingen	54	16	5	11	12	10
Opslag indirect		342	111	173	259	-884
Totaal lasten	4.206	1.568	483	1.012	1.142	
Resultaat	5	-4	-0	-2	12	

Tabel 2. begroting Horizon 2023